

(Forts. från nr 1/1981)

I Guds ställe
Biblisk barnuppfostran
Viktigast är kärleken
Tukt
Förmaning
Två diken
Exemplets makt
Det finns hopp

Den kristna familjen

I en tidigare artikel har vi behandlat mannens och hustruns olika roller i den kristna familjen. Denna gång skall vi stanna inför relationen föräldrar-barn och söka belysa den något utifrån Skriften. Detta känns så mycket mer angeläget i en tid då föräldrarollen mer och mer övertas av samhällets institutioner. Det är typiskt för den nuvarande utvecklingen, att uttrycket ”barnomsorg” förknippas med stat och kommun, inte med föräldrar. Den kristna familjen får inte låta sig svepas med i denna onaturliga utveckling. Mer än någonsin måste den värna om föräldrarätten. Barnomsorg är en föräldrauppgift och ett föräldraansvar.

Ett människoliv börjar med avlelsen, då befruktning sker. I det ögonblicket blir också mannen och kvinnan föräldrar till barnet. I det mikroskopiska embryot inne i moderlivet finns en hel människa med kropp och själ. Inget nytt tillkommer vid någon senare tidpunkt i utvecklingen, vilket gör att fostret kan räknas som människa. Allt finns sinnrikt programmerat från begynnelsen, då den hemlighetsfulla livslågan tänds i befruktningens skapelsestund. Och från denna stund ser också Gud fostret som en person, som ett jag: ”Dina ögon såg mig, när jag ännu knappast var formad” (Ps. 139:16). Allt tal om människovärde och vördnad för livet måste börja just här och ingen annanstans. Det är detta liv, skapat och återlöst till att vara Guds avbild, som femte budet så strängt förbjuder oss att

utsläcka. Det är detta liv som föräldrarna har att vårda från den allra första början.

Barnen är "*en HERRENS gåva*" (Ps. 127:3). Men det betyder inte att vi fritt förfogar över dem. De tillhör fortfarande Gud, sin Skapare (Ps. 24:1). Gåvan är att vi får ha hand om dem för Guds räkning under en viss tid. Vi får kalla dem våra, men vi får inte glömma att barnen är gudslån, som skall lämnas tillbaka. Barn är en gåva förknippad med förvaltarskap, med stort förtroende och ansvar.

[^]

I Guds ställe

Fjärde budet kräver att barn skall lyda sina föräldrar. När de gör det, lyder de egentligen Gud själv. Bibeln lär oss att Gud vill styra och vårda sin skapelse inte bara direkt, utan även indirekt, genom människor och ordningar som representerar honom. Att vara förälder är att vara Guds representant eller ställföreträdare i förhållande till barnen. Så skall kristna föräldrar betrakta sig själva, och så skall barnen se på dem. I Stora katekesen pekar Luther just på detta. Föräldrarna "är i Guds stad och ställe". Gud utmärker dem framför alla andra personer på jorden och "sätter dem näst intill sig själv". Att hedra föräldrarna är att älska och vörda dem "såsom gällde det ett fördolt majestät" (SKB s. 405 f.).

För den moderna människan, som inte vill veta av någon gudomlig auktoritet, är detta naturligtvis fasansfulla tankar. Man blir djupt upprörd över att föräldrar på detta sätt skall kunna förtrycka barn i skydd av gudomligt mandat. Överhuvud taget menar man, att linjen Gud-överhet-föräldrar-barn representerar en tid och ett system som fostrat fram rädda, kuvade och osjälvständiga människor. Därför måste den bort.

Ingen kan förneka, att övergrepp och grymheter begåtts mot både barn och vuxna i Guds namn. Men då har det skett i strid mot Guds klara bud. Det har varit missbruk av Guds heliga namn.

I själva verket är det så, att fjärde budet är det starkaste värn som finns för fostran av barn till, i rätt mening, fria, mogna och självständiga människor. För föräldrarnas del innebär ju detta bud, att de inte får handskas med sina barn hursomhelst efter egna idéer och hugs-kott. Barn är Guds ögonstenar. Föräldrar måste alltid besinna det, och tänka på att de är Guds representanter, som har att fostra sina barn efter hans vilja, i hans kärlek och med hans mål för ögonen. Just därför skall kristna föräldrar mer än andra arbeta med frågan: Hur skall vi rätt fostra våra barn?

[^]

Biblisk barnuppfostran

När vi nuförtiden talar om föräldrakunskap och barnuppfostran, associerar vi närmast till vad moderna barnexperter och barnpsykologer av olika skolor har att säga. Men för kristna föräldrar borde Bibeln, Guds Ord, vara den grundläggande läroboken i kristen fostran. Hur skall vi annars kunna representera Gud i detta avseende?

Naturligtvis skall vi inte förakta iakttagelser som barnpsykologer har gjort. Som rent beskrivande vetenskap har vi inget att erinra mot psykologin. Men vad kristna föräldrar i dag måste vara ytterligt observanta på, är att pedagoger och psykologer ofta bygger på en livsåskådning och människosyn som är helt främmande för biblisk kristendom. Målet för fostran har ju stor betydelse för vilka medel man väljer. Vill man ge sina barn en kristen fostran, skär det sig ordentligt, om man använder sig av metoder som t.ex. utgår från att människan är ett högt utvecklat, men i grunden ansvarslost djur (behaviorism), eller från mer optimistisk, modern syn, som utgår från att människan i grunden är en god och ansvars-kännande individ med stora – ofta outnyttjade – resurser att lösa sina och världens problem (New Age-rörelsen).

Kristna föräldrar skall ge sina barn en kristen fostran. De får inte sälja denna sina barns ”förstföds-lorätt” för en psykologisk eller livsåskådningsmässig grynvälling, tillagad på utombiblisk mark. Även på detta område, föräldrar-barn, är Bibeln yttersta norm. Och den har

faktiskt åtskilligt att säga i detta ämne.

[^]

Viktigast är kärleken

Att kärleken till barnen är grundförutsättningen för all fostran, torde alla vara överens om. Föräldrarnas kärlek hör till det naturliga, det skapelsegivna. Den framställs t.o.m. som en bild av Guds kärlek till de sina: *”Som en fader förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem som frukta honom”* (Ps. 103:13), *”Kan då en moder förgäta sitt barn, så att hon inte har förbarmande med sin livsfrukt? Och om hon än kunde förgäta sitt barn, så skulle dock jag inte glömma dig”* (Jes. 49:15).

Liksom vi aldrig skulle orka vara Guds barn utan tron och vissheten om att vi är accepterade trots alla våra synder, misslyckanden och brister, så står inte heller barn ut med någon fostran, om de inte ständigt får höra, veta och erfara att vi älskar dem. Fostran utan kärlek har alltid förödande konsekvenser.

Föräldrarnas kärlek till sina barn är en reflektion av Guds kärlek. Detta gäller även i icke-kristna sammanhang. Fast Jesus kallar människor, som inte står i ett rätt förhållande till Gud, för ”onda”, så säger han att de ändå förstår att ge sina barn goda gåvor (Luk. 11:13). Men hur mycket mer bör då inte kristna föräldrar, som känner Gud, all godhets källa, vara angelägna om att ge sina barn av den kärlek som Bibeln uppenbarar. De är sina barns första bibelöversättning, dvs. barnen förstår till att börja med inget annat av Guds kärlek än det som deras föräldrar konkret förmedlar till dem genom sitt sätt att vara.

Men låt oss nu gå vidare och se något av hur Gud menar att denna kärlek skall ta sig uttryck i fostran av barnen.

[^]

Tukt

I hustavlan i Ef. 6 ges följande uppmaning: *”fäder, reta icke era barn till vrede, utan fostra dem i Herrens tukt och förmaning”* (v. 4, 1917 års övers.). Detta med tukt skorrar

illa i nutida öron. Det förknippas snarare med en fostran som knäcker barnens självkänsla än med kärleksfull fostran som danar en mognande personlighet.

Men vad betyder egentligen tukt? Det är en ofta återkommande term i Bibeln. Det grekiska ordet här i Ef. 6 (*paidéia*) betyder uppfostran, träning av barn. Men det har också en disciplinär klang. Det är samma ord som i Hebr. 12:6 är översatt med aga: *”Den Herren älskar, den agar han”* (1917 års övers. Giertz har ”tuktar”, vilket är bättre, eftersom aga ensidigt för tankarna till kroppsstraff).

Tukt är i biblisk mening fostran vari ingår tillrättavisning och bestraffning. Tuktan är den del av fostran som gör ont. Men den syftar till något gott. På ett tidigt stadium vill den sätta stopp för ett beteende eller en utveckling som i långa loppet är till fördärv. Så vill Gud fostra alla sina barn. Att Jesus Kristus burit det verkliga straffet för våra synder, den eviga fördömsen, innebär inte att Gud låter bli att bestraffa oss i pedagogiskt och positivt syfte. Tvärtom, han tuktar oss ”för vårt sanna bästa, för att vi skall få del av hans helighet” (Hebr. 12:10).

På detta sätt vill Gud, att kristna föräldrar också skall fostra sina barn. Bakom denna uppfostringsmetod ligger den bibliska människosynen. Barn är inte sådana att de mer eller mindre automatiskt utvecklas till goda, kristna karaktärer bara man låter dem vara ifred. De är födda i synd (Psalt. 51:7), präglade av syndafördärvet, av arvet från Adam. *”Oförnuft häftar vid barnets hjärta, men tuktans ris driver det bort”* (Ords. 22:15). Från tidiga år hanterar de inte alls spontant livets alla utmaningar efter det mönster Guds lag ger oss, utan de utvecklar tvärtom själviska, oförnuftiga och oansvariga livsmönster, som lätt biter sig fast som vanor. Men som barn har de – eller borde ha – den förmånen, att det finns föräldrar som tidigt korrigerar dem och försöker lära dem andra livsmönster och andra vanor, som är präglade av kärlek till Gud och medmänniskan. Begreppet tukt i Bibeln bekräftar egentligen bara alla föräldrars och lärares erfarenhet: det levande material, som man fått i uppgift att forma till goda

och ansvarskännande människor, gör motstånd. Ingen lär sig helt utan smärtsamma erfarenheter.

Sedan 1979 har vi förbud mot aga i vårt land. I föräldrabalken står det numera: ”Barnet får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.” Vad skall vi som kristna säga om denna speciella och något diffusa lagparagraf? I den mån den är till för att hindra fysisk och psykisk barnmisshandel, bejaktar vi självfallet den i allra högsta grad. Men i den mån den siktar till att tränga in i hemmen och förhindra tukt i biblisk mening, måste vi lämna den utan avseende och lyda Gud mer än människor. Vad vi kan förstå, inkräktar den då också på föräldrarätten, proklamerad av FN och Europarådet, som ger föräldrarna rätt att fostra sina barn efter sin egen religiösa och moraliska övertygelse.

Kroppslig aga är utan tvekan biblisk (Jesus själv led döden som ett kroppsstraff). Men – och det är viktigt – agan framställs inte som det allena saliggörande universalmedlet i fostran. Tukten eller ”riset” är ett mycket vidare begrepp. Det rymmer allt från mild förebråelse till aga som yttersta åtgärd. Det finns ingenting i Bibeln som säger, att man skall tukta sina barn så hårt och strängt som möjligt. Agan är således inget absolut måste i alla situationer, och Bibeln har heller ingen övertro på den: *”En förebråelse verkar mer på den förståndige än hundra slag på dåren”* (Ords. 17:10). Luther kände sig föranledd att mana till försiktighet med aga: ”Dock behöver du inte alltid strax gripa till riset eller fara omkring med käppen bland dina barn, utan du kan väl också på annat sätt tvinga och driva dem till det goda. Men hos en del måste riset göra sin tjänst, när intet annat vill hjälpa.”

Något som inte alls faller inom ramen för biblisk aga, är när föräldrar slår sina barn i vredesmod eller därför att de är trötta, stressade eller retliga. När man låter sina egna inre spänningar och aggressioner gå ut över barnen, kan man verkligen tala om misshandel. Barn som ofta får vara med om obehärskade utbrott och drabbas av hugg och slag, fast de knappt vet varför, tar givetvis skada. Den bibliska tukten

skapar inte sådan otrygghet.

Vi får aldrig glömma, att det är ”*Herrens tukt*” det är fråga om. Den är inte nyckfull eller godtycklig. Liksom Herren i förväg klart talade om för Adam och Eva vad som skulle hända, om de överträdde hans bud, så skall också vi i förväg tala om för våra barn vilka konsekvenser deras olydnad kommer att få. Tukt på annat sätt skapar bara förvirring, osäkerhet eller bitterhet hos barnet.

Tukten är den del av fostran som sätter vissa tydliga och bestämda gränser för barnets agerande och som låter det förstå, att det inte ostraffat kan överträda hemmets regler och gränslinjer. Och barn behöver både regler och gränser. Det är grymt och kärlekslöst att inte ge dem det, även om de i början, i besvikelse över att inte få som de vill, kan känna sig ”kränkta”. Det samhälle som barnet sedan kommer ut i är ju fullt av gränser som det måste hålla sig inom.

[^]

Förmaning

Det andra ledet i det nytestamentliga barnuppfostringsprogrammet är förmaningen. Tukt och förmaning är de två händer vi i kärlek skall fostra våra barn med.

Vad är förmaning? Det är i första hand inte det förmanande pekfingeret vi skall tänka på. Det är alltid intressant att närmare studera den grekiska grundtexten. Förmaning är här en översättning av *nouthesia*, som kommer av ett verb som betyder ”lägga på någons hjärta”. Ordet är rikt på nyanser och låter sig inte fångas i ett enda ord på svenska. Förmaning är ett uttryck för uppmuntran, påminnelse, rådgivning, vägledning och varning.

Den barnförmaning aposteln talar om här i Ef. 6 ligger helt i linje med övriga förmaningar i Nya Testamentet riktade till vuxna kristna. Den har samma form och syfte.

Formen är inte yttre tvång och hot utan ord och förtroligt samtal. Den handlar om ”att lägga på någons hjärta”, så att

han lyssnar, förstår och inser vad det är fråga om och så väljer Guds väg. Utgångspunkten är alltid evangelisk: Kristus har köpt oss och döpt oss till ett nytt liv, till att vara Guds barn. Ofta är förmaningarna i Nya testamentet föranledda av ett problem, en svårighet, en synd eller allvarlig brist hos den kristne brodern, av något som utgör en fara eller hinder för det kristna livet. Förmaningens syfte är genomgående att åstadkomma en förändring i den kristnes beteende eller tänkesätt.

Med denna typ av förmaning skall vi fostra våra barn. Varje kristen förälder måste förstå hur oerhört viktig denna bit är. Tukten inriktar sig mer på regler och yttre ordningar, som barnet måste lära sig lyda vare sig det vill det eller ej. Genom förmaningen skall vi hjälpa våra unga att själva göra överväganden och av personlig inre övertygelse handla efter Guds vilja och samvetets röst. Här gäller det att lära dem att alltmer självständigt kunna hantera livets problem och utmaningar, frestelser och konflikter i tro på Kristus och utifrån hans ord.

Det säger sig självt, att denna del av fostran är starkt beroende av hur öppet och gott förhållandet är mellan föräldrarna och barnet. Barn har mycket att prata om, mycket som de funderar över. De kan också ha stora problem och svårigheter utanför hemmet. Förr eller senare upplever barn från kristna hem mer eller mindre smärtsamma konflikter mellan hemmets värderingar och omgivningens, skolans och kamraternas värderingar. De behöver hjälp att bearbeta dessa konflikter på ett rätt sätt. Hur viktigt är det då inte, att barn och ungdomar kan tala med sina föräldrar om allt. Men tyvärr händer det alltför ofta att de med tiden ger upp: ”Det är inte lönt att tala med mina föräldrar... De förstår ändå inte.” Och så söker de hjälp på annat håll.

Förmaningens förutsättning är att kommunikationen fungerar. Orden måste nå fram. Föräldrar som sällan eller aldrig ger sig tid att lyssna på sina barn och tar deras synpunkter på allvar, skall inte bli förvånade om barnen inte hör på dem. Tjat och långa predikningar bereder inte

heller marken för den bibliska förmaningen. Det gör däremot stunderna då föräldrar och barn kan tala enskilt och förtroligt med varandra. Dem skall man vara rädd om och vårda. En god regel – i synnerhet om man har flera barn – är att varje dag låta varje barn få en stunds enskild uppmärksamhet, då det känner att man bryr sig om och är beredd att lyssna.

Andakter och kristen undervisning i trons huvudstycken i kyrka och hem hör naturligtvis till den kristna familjens ordinarium. Men förmaningen, den personliga vägledningen och hjälpen till problem- och konfliktlösning är ett nödvändigt komplement. Den handlar om konkret och vardagsnära tillämpning av kristendomen. Den kretsar kring frågor som: Vad skall vi göra åt det här? Hur vill Gud att du skall ta itu med den här saken?

Men förmaningen måste också förmedla kärlek, uppmuntran och tröst från Herren Kristus. Den är i grunden evangelisk (Rom. 12:1). I allt detta är både föräldrarnas och barnens store hjälpare, den Helige Ande, verksam. Ty den bibliska förmaningen är inget annat än Guds Ord, översatt och tillämpat på en bestämd situation.

Bibeln – framför allt Ordspråksboken uppmanar ofta de unga att lyssna till föräldrars råd: *”Den som är vis lyssnar till råd”* (Ords. 12:15). Motsatsen, att själv tycka *”sin egen väg vara den rätta”*, är utmärkande för dåren och den oförnuftige. Detta går stick i stäv med den moderna pedagogik som räknar med att ”visheten” kommer inifrån barnen och säger att föräldrar och lärare inte får dirigera och ge auktoritativa råd. De skall i stället stå vid sidan och stötta barnens egen utveckling. En sådan grundsyn kan kristna föräldrar inte acceptera utan vidare, ty de vet att *”Herrens fruktan är vishetens begynnelse”* (Ords. 9:10). Gud är all kunskaps och vishets källa. Den sanna visheten kommer alltså utifrån och uppifrån. Och det är denna vishet, bl.a. i form av fostran och förmaning i Herren, som kristna föräldrar särskilt är kallade att förmedla till sina barn.

Två diken

Barnuppfostran i *"Herrens tukt och förmaning"* framställs av aposteln som det rätta alternativet till den sorts fostran som gör att barnen retas *"till vrede"* (Ef. 6:4) eller *"tappar modet"* (Kol. 3:21). Vrede är bitterhet, ilska och uppror förorsakad av felaktig uppfostran. Och det som vreden ofta växlar om till är just modlöshet och uppgivenhet.

Vilken sorts fostran är det som provocerar barnet till det? Det finns två diken, som vi i egenskap av föräldrar måste akta oss från att hamna i.

Det ena är slapphet, fostran utan någon konsekvens i. I det diket faller vi när vi titt som tätt ändrar hemmets regler och ordningar, när vi ger efter för tjat och när vi inte håller vad vi lovat och följer upp vad vi bestämt. Sådant skapar osäkerhet hos barnet om vad som egentligen gäller. Gränserna för tillåtelse och inte tillåtelse blir flytande. Resultatet blir att barnet tänker: "Jag gör som jag vill. Det händer ändå inget särskilt." Innerst inne känner sig barnet sviket av sina föräldrar.

Föräldrarna får inte låta sina känslor styra barnuppfostran. Då kan det hända att de ena gången straffar en tämligen obetydlig sak mycket strängt, men dagen efter låter något mycket allvarligare passera med en axelryckning. Sådant inkonsekvens är förödande. Inte undra på, att barnen ibland grips av ursinne och förbittring.

Prästen Eli i 1 Sam. 2 kan få stå som representant för den slappa fostran. När han fick höra om vilka skamliga saker hans söner hängav sig åt under tjänstgöringen vid tabernaklet, så nöjde han sig med bara en lam tillrättavisning. Han vidtog inga andra åtgärder utan lät dem fortsätta, och på det sättet lärde sig folket att förakta gudstjänstlivet. Herren lät straffet för allt detta onda tungt drabba inte bara sönerna, utan också Eli.

Det andra diket är överdriven stränghet. Föräldrarna ställer då för många och för stora krav på barnen. När reglerna i ett hem är så talrika att mesta kraften går åt till att uppträda

som polis, är det något som är fel. Barnen får aldrig känna att de lyckas med något. Allt blir en börda.

Till skillnad från fariséerna kom Jesus med ett fåtal bud, och *"hans bud är inte tunga"* säger aposteln (1 Joh. 5:3). Det är en god förebild också för hemmet. Dess regler bör vara få. Dessutom skall de vara begripliga, rimliga och möjliga att följa för barnen. Fjärde budet har ett löfte med sig: *"för att det skall gå dig väl"* (Ef. 6:3). Redan i hemmet måste barnen få uppleva att detta är sant. Därför är sådana saker som beröm, uppmuntran och uppskattning så betydelsefulla element i fostran. Saknas de, tappar barnen snart modet. Luften går ur dem.

Fostran får inte heller vara för sträng. Den skall vara kännbar, men snabbt övergående. Sedan skall saken vara ur världen och föräldrafamnen öppen. Långa straff i form av t.ex. tystnad, isolering eller *"nu får du inte gå ut på hela veckan"* är förkastliga. Det är närmast ett slags tortyr att så hålla barn på sträckbänken. Ett klart tecken på att tukten gått för långt är när tryggheten och känslan för gemenskap, öppenheten och förtroendet i relationen mellan föräldrar och barn börjar försvinna i hemmet.

Det har funnits kristna föräldrar som på ett skrämmande sätt har begagnat sig av bibelställen som Ords. 13:24: *"Den som spar sitt ris, han hatar sin son."* De har tagit sådana ord till intäkt för att ofta, snabbt och ofreflekterat bestraffa barnen. Men de har missförstått stället. Dessutom har de läst på fel bibelord. Ords. 13:24 är nämligen riktat till föräldrarna i det andra diket, till företrädarna för den slappa, fria fostran som låter barnen fara vind för våg. Vad de i stället borde begrunda är det apostoliska ordet om att inte provocera barnen till vrede och modlöshet. Likaså borde de tänka på hurudan den Herre är i vilkens namn de fostrar barnen: *"Ty ett ögonblick varar hans vrede, men hela livet hans nåd"* (Ps. 30:6).

Föräldrars överkrav, för många bud och förbud och ständiga anklagelser tar livslusten ur barnen. I hem där detta och fruktan för föräldrarna dominerar, lagras vreden i barnets inre. Och av den kommer det inget gott, vare sig

den växer inåt eller exploderar utåt.

Det är inte lätt att vara förälder. Men vem har sagt att det skall vara det? Vi måste alltid fråga oss i vilket dike vi håller på att glida ner i. Det gäller att hålla balansen, att gå den rätta medelvägen. Den som inte har några problem befinner sig sannolikt i något av diken.

[^]

Exemplens makt

Det är ett känt faktum, att barn lär sig genom att se hur andra gör. De härmar, imiterar medvetet eller omedvetet. Exemplens makt är stor. Barn tar efter vad äldre syskon, kamrater och andra i omgivningen säger och gör. Detta gäller också i hög grad i förhållande till föräldrarna. Det största inflytandet får föräldrarna genom sitt exempel. De står som modell för barnet, inte minst under de första åren av dess liv.

Vi ser att både Jesus och apostlarna medvetet använde sig av föredömet, exemplet som pedagogisk metod. Det är alltså inte skryt, när aposteln uppmanar de kristna i Filippi: *"Mina bröder, bli nu allesammans mina efterföljare, och lär av dem som lever på samma sätt. Det är ju oss ni har till exempel"* (Fil. 3:17). Han ville inte bara predika och förmana med ord, utan också med sitt liv visa vad kristendom var för att alla skulle ta efter: *"Det ni har hört mig säga och sett hos mig, det skall ni omsätta i handling"* (Fil. 4: 9). Denna metod skall också vi använda på våra barn. Får de inte se goda exempel på vad vi med vår mun lär, gör vi det mycket svårt för dem att tillgodogöra sig kristen tro och kristet liv. De behöver åskådliga och tydliga förebilder. En förälder är ju en "äldre som går före".

Men det är inte meningen att föräldrarna skall gå omkring och spela syndfria helgon. Barn går inte att lura. De genomskådar intuitivt allt hyckleri. Och det säger sig självt att det inte är bra om barn i kristna hem får växa upp med dubbla budskap. Vad det i stället handlar om är att barnen får se levande exempel på hur föräldrarna som kristna hanterar sina konflikter, misslyckanden, motgångar, synder

och brister. Barnen inser ju snart, att föräldrarna inte är fullkomliga, att de kan gräla, förgå sig, vara orättvisa osv. Får de då se att botens väg genom Jesus Kristus fungerar och bär frukt, att föräldrarna t.ex. kan be om förlåtelse och ändra sig, så är det en stark predikan. Föräldraauktoriteten minskar inte alls genom det. Tvärtom.

Föräldrar som lever nära Kristus och hämtar tröst, inspiration och kraft från honom kan inte undgå att utöva ett kristet inflytande på sina barn.

[^]

Det finns hopp

Som föräldrar kan vi tidvis känna ansvaret för barnen och deras fostran vila förlamande tungt på oss. Det är ju så mycket som står på spel. Vi präglar barnen för livet. Och man känner att man inte räcker till. Verkligheten är komplicerad och många gånger blir vi osäkra på vad som är klokast och bäst. Otillräcklighet och osäkerhet är vanliga föräldrakänslor.

Men som kristna skall vi aldrig låta oss gripas av den pessimism och fatalism som har spritts av bl.a. Freud och hans lärjungar. De menar att en felaktig fostran lämnar i det närmaste obotliga skador. Barnet får ett manus och en roll, som det sedan är fixerat vid hela livet. I grunden ser man barnet som ansvarslöst. Allt är föräldrarnas, samhällets eller kyrkans fel.

Det är sant, att det finns en syndens och förbannelsens onda kedjereaktion. Gud säger att han *"hemsöker fädernas missgärningar på barn och efterkommande i tredje och fjärde led"* (2 Mos. 20:5). Men detta gäller så länge *"man hatar mig"*. Barnen, den nya generationen, är inte utan ansvar. De har ingen rätt att synda, därför att föräldrarna gjort det.

Men vad världen i sin pessimism inte känner till är evangeliets makt att bryta förbannelsens onda spiral och åstadkomma nytt liv och radikal förändring, hur dålig bakgrund och uppväxt man än haft. Kristendom är i

sanning en hoppets religion för både föräldrar och barn. Genom tron på Jesus Kristus och evangelium ges ständigt ny start, nytt hopp och nya resurser och möjligheter för alla i hemmet.

Det är bara genom evangeliet som syndare förs in i det löftesrika sammanhang som styrs av orden *"men som gör nåd med tusenden, när man älskar mig och håller mina bud"* (2 Mos. 20:6). Det finns inget som är omöjligt för Gud. Det kan alltid ske förändringar. Den Helige Andes fostran av både barn och föräldrar är en enda livslång förändringsprocess i vilken de formas till alltmer Kristuslika karaktärer (2 Kor. 3:18). Det är detta vi kallar helgelse.

Inga föräldrar orkar med att vara Guds ombud för sina barn utan tro på att den Gud som de älskar och vill tjäna är den som låter allt samverka till det bästa (Rom. 8:28). Gud vet att vi är otillräckliga. Han lägger inte heller över hela ansvaret på oss. Huvudansvaret behåller han själv. Han älskar barnen mer än vi, och hans resurser är inte uttömda med vad vi föräldrar förmår. Han har tecknat både föräldrar och barn på sina händer.

Det finns alltså ingen anledning till pessimism för kristna föräldrar, inte ens i vår tid med sekularisering, drogkulturer och videovåld. I tro på Gud har de, nu liksom förr, att med all den kärlek och vishet de mäktar fostra sina barn i Herrens tukt och förmaning och vara goda föredömen för dem. I den värld av skratt och tårar, lek och allvar som hemmet utgör, skall de med Guds hjälp sträva efter att göra fjärde budet till det positiva bud för barnen som det i själva verket är. Det är ju ett bud som inte börjar med en negation.

Men resulterar då en sådan fostran alltid i fromma barn? Nej, det har vi inga garantier för. Kain ville inte vandra i sina fäders fotspår, och Absalom gjorde uppror mot sin far, kung David. Den goda fostran skapar endast yttre förutsättningar för att barnen skall vandra på Herrens vägar. Men barn kan trots detta, till både Guds och föräldrarnas stora sorg, gå sina egna vägar. De har ett eget

ansvar, som ingen kan ta över. De kan förhärda sig mot Guds Ande och förkasta det goda de fått genom sina föräldrar.

Föräldrar får då inte göra saken värre genom att på olika sätt försöka tvinga sina barn till kristen tro och kristet livsmönster. Här gäller verkligen vad Luther säger, att av ”ris och slag” kommer ingen god frukt (SKB s. 400). Hur hårt det än är, måste vi respektera våra ungdomars ställningstaganden. Vi kan och får inte försöka ta över eller bättra på den Helige Andes verk i deras hjärtan. I stället får vi lära oss att stå vid sidan om och ropa och bedja till Gud för våra barn – i tro på att han kan vad vi inte kan.

Föräldrars fostran av sina barn är inget självändamål. Dess syfte är att barnen, i takt med ökad ålder och mognad, skall få allt större frihet och ansvar, så att de till sist klarar sig utan sina föräldrar. Det är en oskattbar lycka, när ett barn växer upp och av egen erfarenhet finner att vad det fick lära sig av Gud genom sina föräldrar är sant, hållbart och värt att föra vidare.

S.B.

[^]